

MERCİMEK TARIMI

[Dr. Sami SÜZER](#)

Ziraat Yüksek Mühendisi
Yetiştirme Tekniği Bölüm Başkanı
Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü

1. MERCİMEK TARIMININ ÖNEMİ:

Yemelik tane baklagiller içerisinde yer alan mercimek, içerdiği protein oranının yüksek olması nedeniyle insan beslenmesinde önemli bir yere sahiptir. Kurak bölgelerde ekim nöbetine girerek hem üreticiye hem de ülke ekonomisine ek gelir sağlamaktadır. Kışlık ve yazlık ekime uygun mercimek çeşitleri bulunmaktadır.

2. TOPRAK HAZIRLIĞI:

Gerek kışlık gerekse yazlık yetiştirilecek mercimekte toprak hazırlığı, hububat hasadından sonra sonbaharda soklu pullukla 15-20 cm derinliğinde ilk sürümün yapılmasıyla başlar. Kışlık ekimde, sonbaharda ekimden önce kazayağı tırmık takımı ile ikinci sürüm yapılarak tohum yatağı hazırlanır. Bilhassa kışlık ekimlerde hububat sapları ekimde problem yarattığından, hububat hasadında anız yüksekliğinin fazla bırakılmaması gerekmektedir.

Yazlık ekimlerde ise sonbahar sürümünden sonra tarlaya ilkbahara kadar hiçbir işlem yapılmadan beklenir. Ekimden önce kazayağı tırmık takımı ile ikinci sürüm yapılarak toprak ekime hazır hale getirilir.

3. GÜBRELEME:

Mercimek, köklerinde yer alan ve Rhizobium adı verilen bakterilerin oluşturduğu yumrucuklar ile havanın serbest azotunu toprağa bağlar. Bu sebeple çok fazla azot ihtiyacı bulunmamaktadır. Bitkinin ilk gelişme devresinde ihtiyaç duyduğu en uygun gübre dozları saf madde olarak 2-2.5 kg/da azot ve 5.5-6.5 kg/da fosfor'dur. Bu miktarlar 12-14 kg/da DAP gübresine karşılık gelmektedir.

Gübre toprağa ekim sırasında mibzerle verilmeli, eğer ekim serpme yapılacak ise toprak yüzeyine serpilerek kazayağı veya diskaro ile toprağa karıştırılmalıdır.

4. ÇEŞİT VE TOHURLUK:

Kırmızı mercimek Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kışlık, yeşil mercimek ise Orta Anadolu, Doğu Anadolu ve Batı Geçit Bölgelerinde yazlık olarak yetiştirilmektedir. İyi bir tohumluk, çimlenme gücü yüksek, dolgun taneli ayrıca hastaliksız ve herhangi bir sebeple zarar görmemiş olmalıdır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı çeşitli araştırma enstitülerinde yüksek verimli, kaliteli, hastalık ve zararlılara dayanıklı, farklı bölgelere uygun kışlık ve yazlık, yeşil ve kırmızı mercimek çeşitleri geliştirilmiştir. Bunların belli başlıları aşağıda verilmektedir.

Kışlık tescilli mercimek çeşitleri: Fırat -87, Kayı-91, Sazak-91, Seyran, Kafkas, Çiftçi, Özbek'tir.

Yazlık tescilli mercimek çeşitleri: Sultan-I, Malazgirt-89 Erzurum-89, Alidayı ve Meyveci-2001.

5. EKİM:

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kışlık mercimek ekimi Kasım, Orta Anadolu ve Geçit Bölgelerinde ise Ekim ayında yapılmaktadır. Yazlık mercimek ekimleri erken ilkbaharda

Şubat sonu Mart başında yapılmalıdır. Eğer yazlık çeşitler kışlık olarak ekilir ise soğuktan zarar göreceğinden verim alınmaz. Kışlık çeşitlerin kıştan ve soğuktan etkilenmesi söz konusu değildir. Trakya'da genellikle yazlık çeşitler Mart ayı başında ekilmektedir. Ekimdeki gecikme verim kaybına yol açmaktadır. Mercimek ekimi genellikle buğday için kullanılan mibzerle yapılır.

Gerek kışlık gerekse yazlık mercimekte dekara atılacak tohum miktarı ekilecek tohumun iriliğine göre değişir. Tohumluk temiz ve çimlenme gücü yüksek ise, kışlık mercimek için m² ye 250-300 tane, yazlık mercimek için ise m² ye 175-225 tane atılmalıdır. Dekara atılacak tohum miktarı iri taneli pul mercimek için kışlıkta 14-15 kg, yazlıkta 10-12 kg arasında değişir. Küçük taneli mercimekte ise bu miktar kışlıkta 8-10 kg, yazlıkta 7-8 kg civarındadır.

6. BAKIM:

Kışlık mercimek ekimini sınırlandıran en önemli faktör yabancı otlardır. Mevcut yabancı ot öldürücüler ile etkili kontrol yapılamamakta bu da verimin düşmesine neden olmaktadır. Yabancı ot mücadelesinin iyi yapıldığı durumlarda kışlık mercimeğin verimi yazlık mercimeğe göre % 50 daha fazla olmaktadır. Orta Anadolu Bölgesinde yazlık olarak yetiştirilen mercimekte bir defa ot alımı çok faydalı olmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde tarlalar genellikle büyük olduğundan elle ot alımı ekonomik değildir bu nedenle ilk sürümün pullukla derin, ikinci sürümün ise yağmurdan sonra yabancı otlar çimlenirken yapılması yabancı otlarla mücadele açısından önemlidir.

7. HASAT VE HARMAN:

Orta Anadolu ve Geçit Bölgelerinde mercimekler limon sarısı rengini aldığı anda ve taneler iki parmak arasına alındığında ezilmiyorsa hasat zamanı gelmiş demektir. Hasat elle yolunarak veya tırpanla biçilerek yapılmaktadır. Hasat edilen bitkiler 5-6 gün yığınlar halinde tarlada kuruması için bekletilir ve daha sonra harman makinesinde harmanlanır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ise mercimek tırpan, traktörün kuyruk milinde hareket eden biçme makinesi ile veya biçerdöver ile hasat edilir. Biçerdöverle hasat yapılacaksa mercimeklerin tamamen kuruması beklenmelidir. Fakat gereğinden fazla beklenirse tane dökülmeğe başlar. Hasat için en uygun zaman sabahın erken saatleridir.

8. DEPOLAMA:

Harman sonunda elde edilen taneler selektörleme işlemine tabi tutularak içindeki yabancı maddeler (taş, toprak, kırık tane v.s.) temizlenir. İlaçlanan depolara ürün konularak, ayrıca zararlılara karşı fümige edilmelidir.

9. SONUÇ:

Gerek aile tüketimi için veya gerekse ticari amaçla mercimek yetiştiriciliğinde bulunulan bölgeye göre piyasada tutulan, kolay pişen, lezzetli doğru çeşitleri, olabildiğince erken İlkbaharda ince olarak hazırlanmış toprağa ekip, iyi bakım yapılarak verimli, kaliteli ürün elde etmek mümkündür. Mercimek yetiştiriciliğinde daha geniş teknik bilgi almak için en yakın Tarımsal Araştırma Enstitüsü ile Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerine başvurulabilir.

ÜRÜNÜNÜZ BOL ve KAZANCINIZ BEREKETLİ OLSUN!